

6. Хміль Ф. І. Ділове спілкування: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 280 с.
7. Черданцева Т. З. Метафора и символ во фразеологических единицах. Москва : Наука, 1988. С. 78–92.
8. Шевцова Е. Е. Технологии формирования интонационной стороны речи. Москва : АСТ «Астрель», 2009. 224 с.

Шелестіна М. Є.

викладач кафедри гуманітарних наук
*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

Для іноземних студентів на початковому етапі є надзвичайно актуальним уміння слухати, читати текст, розуміти його. Навчити іноземних студентів розуміти мовлення – одне з найважливіших завдань навчання. Це формує їх особистість, здатну пізнавати й спілкуватися, тому що з прискоренням науково-технічного прогресу, переходом до інформаційного суспільства, в якому сприйняття й розуміння усного мовлення є одним із засобів отримання інформації при прослуховуванні новин, перегляді освітніх та розважальних телепередач української мовою, художніх та документальних фільмів, а також під час конференцій, круглих столів, що є надзвичайно важливим у час, коли володіння необхідною інформацією стає важливим інструментом у будь-якій сфері людської діяльності.

Термін «аудіювання» запропонувала використовувати З. А. Кочкіна на позначення процесу сприймання, розпізнавання і розуміння почутих мовних сигналів на відміну від читання як процесу сприймання і розуміння писемного мовлення [2; с. 14].

На думку учених-лінгводидактів та психологів (І Зимня, З. Бакум, В. Ільїна, О. Караман, Є. Пассов, М. Пентилюк, І. Синиця та ін.), наголошується, що саме аудіативні вміння встановлюють повноцінне спілкування в повсякденному житті, бо вміння слухати й розуміти почуте – це один із засобів пізнання навколишнього світу, оволодіння мовленням [1, с. 120].

М. Пентилюк визначає аудіювання як розуміння сприйнятого на слух мовлення [3, с. 287]. Мета аудіювання полягає в осмисленні

почутого мовленнєвого повідомлення. Уміння слухати – одне з основних умінь, що є головним критерієм комунікабельності. За допомогою аудіювання відбувається передача знань, обмін інформацією, ним пронизаний увесь процес навчання у вищій школі, адже аудіювання є основою для оволодіння іншими видами мовленнєвої діяльності.

У реальній комунікації аудіювання виконує такі основні функції: задовольняє потребу студента в одержанні необхідної інформації через слуховий канал; є складовою частиною усного спілкування; відіграє роль контролюючої ланки під час говоріння, письма, читання.

Останнім часом зацікавленість проблемою аудіювання значно зросла, бо успішне володіння усним мовленням, його розвиток і збагачення неможливі без вироблення та вдосконалення вмінь сприймати мовлення на слух та використовувати одержану інформацію у власних висловлюваннях.

Підготовка розвиненої мовної особистості повинна включати систему вправ і завдань, спрямованих на формування і розвиток комунікативної компетенції в усіх видах мовленнєвої діяльності, що в першу чергу передбачає навчання такого важливого вміння, як уміння слухати-розуміти усні повідомлення. Спеціально розроблене й організоване навчання аудіювання – один із резервів покращення мовної і мовленнєвої підготовки іноземних студентів на початковому етапі.

Важливою умовою виховання розвиненої мовної особистості є навчання аудіювання як виду мовленнєвої діяльності, спрямоване на усвідомлене сприймання студентами усної інформації різних типів, стилів і жанрів мовлення, яка надходить із різноманітних джерел.

Істотною сприятливою умовою для розвитку аудіативних умінь і навичок є включення до змісту навчальної програми питання про аудіювання як вид мовленнєвої діяльності, визначення вмінь та системи завдань для їх розвитку.

Отже, аудіювання є основою спілкування, саме з нього починається оволодіння усною комунікацією. Будучи необхідною умовою спілкування, аудіювання забезпечує успіх в оволодінні усним мовленням. Тому аудіюванню необхідно вчити, як і будь-якому іншому виду мовленнєвої діяльності, оскільки якість засвоєння навчального матеріалу значною мірою залежить від уміння студентів узяти з прослуханого тексту чи повідомлення всю необхідну інформацію.

На початковому етапі для студентів важливо оволодіти аудіативними вміннями, оскільки слухати й розуміти почуте – це необхідне вміння під час спілкування.

Під час викладання української мови як іноземної на початковому етапі перевага віддається текстам, які мають дидактично-когнітивний потенціал, сприятимуть формуванню у студентів соціокультурної

компетенції. При цьому до аудіювання студенти залучаються систематично на заняттях, де їм пропонуються для сприйняття аудіотексти, що мають відповідну кількість слів, розроблені завдання.

Висловитися, порозумітися, поспілкуватися ми можемо повною мірою лише завдяки мові, тобто вона задовольняє одну з найважливіших життєвих потреб людини. «Коли ми говоримо «мова», – відзначав філолог Л. В. Успенський, – ми думаємо «слова». Це природно: мова складається зі слів». Мова – це засіб спілкування й джерело інформації про світ, про народ, якому вона належить. Наше слово до того ж і розповідь про себе. Слово – форма, одяг наших думок, почуттів, переживань. Водночас усе сказане й написане завжди комусь адресоване. Від співрозмовника ми чекаємо розуміння та **співпереживання**, тому і шукаємо найточніші та найвиразніші слова, тим самим активно впливаючи на його настрій, самопочуття. «Слова, як і ліки, – підкреслював письменник і лікар П. Бейлін, мають пряму токсичну чи побічну дію. На окремі слова виробляється **несприйняття** – вони можуть викликати «алергію», шок. А передозуєш, хай навіть за змістом своїм лікувальні слова, може розвинути «лікарська хвороба». Балакуча людина може викликати у своїх слухачів головний біль і втому».

Лікування для медика завжди залишатиметься мистецтвом. І як мистецтво, вимагатиме від нього розвинутої уяви, **інтуїції**, **гармонії** розуму та серця. Ці якості допомагають обрати **оптимальний** шлях лікування, його стратегію й тактику. Слово лікаря є свідченням його **милосердя**, **чуйності**, загальної культури й освіченості.

1. Визначте тему й головну думку тексту.
2. Поясніть значення виділених слів у тексті.
3. Дайте відповіді на запитання:

Яке значення має слово у професії лікаря?

Чому лікування – це мистецтво?

Як ви розумієте вираз „Лікувати людину, а не хворобу“?

Таким чином, розвиток аудіативних умінь і навичок буде ефективним тоді, коли в процесі навчання звертатиметься увага на мотивацію, мету сприймання усних висловлювань, навчання відбуватиметься систематично і цілеспрямовано, матиме вихід на міжпредметні зв'язки.

Важливо, щоб така робота проводилась систематично, бо аудіювання – це джерело мовних знань і важливий засіб мовленнєвої практики на початковому етапі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зимняя И.А. Лингвопсихология речевой деятельности / И.А. Зимняя. М. – Воронеж, 2001. – 432 с.

2. Кочкина З.А. Аудирование: что это такое? // Иностранные языки в школе. – 1964. – № 5. – С. 14–18.
3. Пентилюк М.І. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / М.І. Пентилюк, С.О. Караман, О.М. Горошкіна. – К. : Ленвіт, 2005. – 400 с.

Shumeiko O. V.

Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Communicative
Linguistics and Translation
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
Chernivtsi, Ukraine

THE ROLE OF A CONCEPTUAL MODEL OF COMMUNICATION IN LINGUISTIC WORLDVIEW FORMATION

The process of communication means receiving some knowledge about the outer world by a human being in terms of transfer of experience and cultural values, which results in formation of certain concepts. Communication helps people to estimate the actions, to acquire the rules and, consequently, to put them all into practice. It assists the development of individual interests or, on the contrary, slows down this process depending on possibility of a human being to master not only a language, but also the ability to consider the interests of others encoded in messages transferred in the process of communication.

Thus, human communicative activity occurs in a group of people or a community where interpersonal relations play an important role in formation of a linguistic worldview and indicate particular interrelation of a human being and the environment [3, c. 29]. Thus, the term «worldview» is used to refer to the common concept of reality shared by a particular group of people, usually referred to as a culture or an ethnic group. The worldview is not only an individual phenomenon, but also a group phenomenon. This term is used for cognitive culture and mental organization of a human mind of how the world works [6].

Linguistic worldview is a lifelong process of accumulation of information about the world by a person, which results in formation of individual experience. The latter reflects the degree of understanding of human existence and means the ability of a person to acquire knowledge, and also the process of such acquisition and the realization of this ability [5, c. 237]. However, knowledge and understanding should be thought of as different components